

ФОРМУВАННЯ РИНКУ ЦУКРУ

**Таркан І.О., студентка,
Харківський національний технічний університет
сільського господарства імені Петра Василенка**

Відродження цукробурякового виробництва в Україні, формування та розвиток внутрішнього й зовнішнього ринків цукру перебувають у площині стратегічних напрямів здійснення глибоких соціально-економічних перетворень в агропромисловому комплексі у процесі створення демократичної незалежної держави. Це зумовлюється як важливим значенням цукру в продовольчих ресурсах, так і сприятливими природно - економічними умовами України у розвитку цукробурякового виробництва. Тривала системна економічна криза, яка охопила всі галузі агропромислового комплексу, особливо, відчутно позначилась на цукровому виробництві, призвела до занепаду буряківництва як провідної рослинницької галузі, руйнування матеріально-ресурсного потенціалу цукрової промисловості, різкого спаду виробництва цукру й витіснення вітчизняних товаровиробників із зовнішнього продовольчого ринку.

Вагомий внесок у розроблення питань організації й розвитку аграрного ринку, в тому числі формування ринку цукру зробили вітчизняні вчені аграрії такі як О.С. Засць, О.М. Шпичак, П.Т. Саблук, Є.В. Імас, Ю.С. Коваленко та інші. Проте важливі аспекти підвищення ефективності виробництва та формування ринку цукру стосовно регіональних умов потребують більш глибокого розгляду.

Цукробуряковий підкомплекс є однією з найважливіших стратегічних галузей агропромислового виробництва країни, а одне з провідних місць в системі ринків належить ринку цукру, як з точки зору забезпечення внутрішніх потреб, так і використання експортного потенціалу.

Успіх роботи галузі залежить також від високопродуктивної переробки цукрових буряків при обов'язковому дотриманні технологічного режиму, який розроблено з урахуванням якості сировини. Переробку цукросировини в Україні здійснювали 119 цукрових заводів. Із 192 цукрових заводів загальною потужністю 509,8 тис. тонн переробки цукросировини на добу демонтовано 49 цукрових заводів і виведено з дії 118,47 тис. тонн виробничих потужностей. Збережено і законсервовано 27 цукрових заводів загальною виробничою потужністю 62,65 тис. тонн. На сьогоднішній

день зберігається тенденція старіння основних фондів цукрових заводів. Якщо до 1990 року старіння основних фондів цукрових заводів було на рівні біля 50%, то на початок 2006 року близько 70%. Роботу цих заводів ще можливо відновити при наявності сировинної зони та відповідних коштів, що виділяються на підготовку підприємств до виробничого сезону. На окремих підприємствах деякі види обладнання фізично зношені і потребують заміни, особливо це стосується енергетичного обладнання. Використання такого обладнання може призвести до аварійних ситуацій.

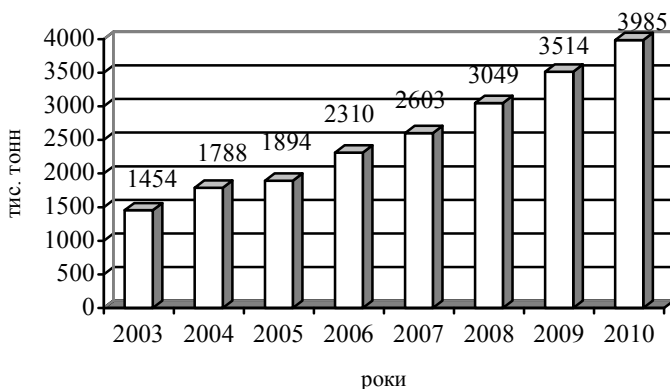

Рис.1. Обсяги та прогнозовані дані виробництва цукру з цукрових буряків на 2003-2010 рр., тис. тонн

До кризового стану, у якому перебуває галузь, призвели серйозні недоліки при приватизації цукрових заводів та реформуванні аграрного сектору, втрата зовнішніх ринків збуту, нерегульованість внутрішнього, відсутність ефективного власника, надлишок продукції на внутрішньому ринку і, як наслідок, реалізація цукру по ціні нижче собівартості.

За даними Держкомстату станом на 01.12.06 на цукрові заводи надійшло 21,66 млн. тонн цукрових буряків проти 14,85 млн. тонн минулого року.

Одним із економічних регуляторів цукрового виробництва і ринку цукру є застосування методу квотування. Ефективність застосування квот підтверджується широкою практикою багатьох цукрових країн світу. Основною метою квоти є стабільне забезпечення населення держави цукром та регулювання обсягів його поставки на внутрішній ринок (табл. 1)

Таблиця 1

Обсяги виробництва цукру квот “А” і “В” та вирощування цукрових буряків для виробництва цукру квот “А” і “В” в 2009 році (тис. т)

Регіон	Квота “А” і “В” на цукор	Фактично вироблено цукру	Цукрові буряки	Фактично прийнято буряків
Україна	1896,67	1894,67	15949	14917,42
в т.ч. Вінницька область	256,93	256,86	2340	1970,93

Отже, метою ринку цукру є забезпечення динамічного розвитку всіх відповідних галузей, підвищення ефективності і конкурентоспроможності, досягнення на цій основі надійної продовольчої безпеки країни, при цьому, держава повинна сприяти формуванню, розвитку та регулюванню ринку цукру.

Роблячи висновок, можна стверджувати, що протягом останніх двох років в Україні намітились позитивні тенденції до збільшення виробництва власного бурякового цукру для забезпечення потреб внутрішнього ринку та значно зросла зацікавленість товаровиробників до вирощування цукросировини, поступово відновлюється конкурентоспроможність та експортний потенціал галузі, створюється привабливий інвестиційний клімат та передумови для виведення галузі на рівень передових країн світу.

ТЕНДЕНЦІЇ РОЗВИТКУ ЗЕРНОВОГО ГОСПОДАРСТВА В УМОВАХ РИНКОВИХ ВІДНОСИН

**Чіхрак І.Т, студентка,
Харківський національний технічний університет
сільського господарства імені Петра Василенка**

Найважливішою складовою світового ринку сільськогосподарської продукції, основою гарантування продовольчої безпеки України є пшениця. Затяжна соціально-економічна криза негативно вплинула на розвиток зернового господарства і, зокрема, на виробництво пшениці, що істотно позначилося на експортних можливостях держави. Тенденції останніх років свідчать, що до теперішнього часу не вирішено проблему забезпечення сталості зерновиробництва, задоволення загальнодержавних потреб у